

Z historie českého stolního tenisu – 1. díl

V letošním roce si připomínáme pětadevadesát let stolního tenisu v českých zemích a na Slovensku. Dnes už víme, že tento rok bude navždy zapsán jako jeden z těch, v němž byl obecně sportovní život poznamenán nečekanou krizí, tomto případě pandemií nového typu koronaviru. Zrušena byla řada turnajů, nedokončila se většina klubových soutěží v Evropě a v létě se ani neuskutečnila olympijské hry v Tokiu.

Autor publikace »Devadesátka stolního tenisu v Čechách, na Moravě a Slovensku« Vladimír Slobodzian poskytl serveru ping-pong.cz práva ke zveřejnění vybraných pasáží a archivních fotografií z této knihy, takže se déle než měsíc můžeme všichni společně procházet bohatou historií tohoto sportu u nás.

Redakčně upravil Jaroslav Odstrčilík

Pionýrské začátky

Podobně jako u jiných sportů měl i stolní tenis skutečnou kolébku v Anglii – hrdém Albionu za Lamanšským průlivem. Jisté je, že měl svého předchůdce v tenise a vlastně dodneška je považován za jeho mladšího bratra. Hráči lawn tenisu si začali krátit zimní chvíle, kdy antukové a travnaté kurty osiřely, hraním tenisu na stole. Nejranější zmínka je z roku 1881. Tenisoví gentlemani používali jako páčky víka od krabic na doutníky, míček vyrobili z korkové zátky a síťku na stole nahradila řada knih.

První zárodky pravidel stolního tenisu spatřily světlo světa již v roce 1884. Nakladatelství F. H. Ayres vydalo první směrnice „miniaturního lawn-tenisu“. Roku 1891 si dal Charles Barter patentovat vynález páčky pokryté knihvazačským plátnem nebo podobným materiálem, aby se míčku mohla dávat faleš. Místo gumového míčku doporučoval korkový.

Ale až přelom devatenáctého a dvacátého století dal stolnímu tenisu známku seriózního sportu. Za zakladatele závodní hry je obecně uznáván Angličan James Gibb. Z obchodní cesty po Americe v roce 1890 přivezl celuloidový míček, který objevil mezi hračkami. Záhy se celuloidový míček ukázal jako nejvhodnější pro vznikající sport. James Gibb se zasloužil také o změnu v počítání bodů. Oproti tenisovým fiftýnům zavedl počítání do 21 bodů, místo řady knih začal používat nataženou strunu. Nehynoucí zásluhou tohoto všestranného sportovce však byl právě celuloidový míček, kterým se hrálo první mistrovství Londýna v roce 1900. Takřka současně s převanou celuloidových míčků nad korkovými přišel v roce 1902 E. C. Goode s raketou pokrytou vroubkovanou gumou.

Pingpongová horečka zachvátila Anglii naplno. Nebylo takřka místa na ostrovech, kde by se hra neujala. Nebylo rodiny, v níž by se nepinkalo. Pořádaly se turnaje, pingpongové čaje, skládaly se pingpongové písně, šily pingpongové košile. Ve všech hotelích, restauracích a palácích byl v módě stolní tenis. Stejně raketově, jako si tento sport získal popularitu, však s rychlostí blesku upadl v zapomnění. Vysvětlení bylo prosté – hra se omezila jen na pinkání a nepřinášela nic nového pro lady a gentlemany, každý ji zvládl na takřka stejné úrovni.

Ve svých 14 letech se stal Percival Bromfield v roce 1904 nadlouho posledním mistrem Anglie. Anglická tabletenisová asociace byla sice založena v roce 1901, po úpadku však musela být obnovena přesně o dvacet let později. V roce 1922 byla přejmenována na Table Tennis Association a o čtyři roky později dostala i přívlastek English.

Na začátku minulého století se ovšem hrál stolní tenis i v kontinentální Evropě. Už před rokem 1900 byla zařízena v Berlíně na náměstí Victorie Louisy speciální hala na ping-pong na osm stolů. Ve Vídni v Hotelu Continental se v letech 1901 a 1902 pořádal turnaj. Naši tehdejší jižní sousedé Maďaři založili svaz již roku 1904, tedy právě v roce, kdy v Anglii stolní tenis upadal do propasti nezájmu. Pro sezonu 1904/1905 bylo vypsáno mezinárodní mistrovství Maďarska a prvním mistrem se stal B. Redlich.

Ale také v této zemi byla činnost svazu přerušena a obnoven byl až v roce 1924. Ve stejném roce vznikl svaz v Rakousku, o rok později byla založen v Německu Deutscher Tischtennisbund.

Na začátku roku 1926 se setkali v Berlíně v průběhu mistrovství Německa a z iniciativy Dr. Geoga Lehmana zástupci svazů Anglie, Maďarska, Německa a Rakouska a založili přípravný výbor pro vznik mezinárodní federace. K usnesení berlínského zasedání se dodatečně připojily i svazy Československa, Švédska a Walesu.

Založení ITTF

V poslední den prvního mistrovství světa v roce 1926 v Londýně byla založena Mezinárodní federace stolního tenisu (ITTF). Stalo se tak 12. prosince v knihovně lady Swaythlingové, matky prvního a dlouholetého předsedy federace Ivora Montagu.

Zakládajících členů bylo devět: Anglie, Československo, Dánsko, Indie, Maďarsko, Německo, Rakousko, Švédsko a Wales. V exekutivě následně zasedlo těchto osm mužů: předseda I. Montagu (Anglie), místopředsedové F. Zinn (Německo), Dr. A. H. Fyze (Indie), Dr. C. Linde (Švédsko), Dr. Pick (Rakousko), B. von Kehrling (Maďarsko), tajemníci C. H. Hallet (Wales) a Jan Gerke (ČSR), který byl krátce i jedním ze tří prvních generálních sekretářů ITTF.

První mistrovství světa v Londýně se mělo původně konat jako šampionát evropský, ale protože přijelo i osm indických stolních tenistů, stalo se z něho mistrovství světa. Konalo se oficiálně od 6. do 12. prosince 1926 v londýnské Memorial Hall na Farringdon Street. Startovalo na něm 64 mužů a 11 žen. Všechny tituly (soutěže v dámské čtyřhře a družstva žen se nehrála) získali maďarští stolní tenisté. První mistři světa: družstvo v sestavě Jacobi, Pécsi, Mechlovits a von Kehrling, dvouhry: Dr. Roland Jacobi a Maria Mednyanszká, čtyřhry: Jacobi, Pécsi a Mechlovits, Mednyanszká.

Velikým překvapením bylo zejména vítězství Maďarů v soutěži družstev, když za favority byli obecně považováni domácí Angličané vedeni kapitánem Percivalem Bromfieldem. Ti nakonec do bojů o prvenství ani nezasáhli. Maďaři se tak po vítězství 5:4 v rozhodujícím utkání nad Rakouskem radovali z poháru, který do soutěže mužů věnovala lady Swaythling.

Na mistrovství světa v Londýně startovala také čtveřice z Československa. Jak vypadaly začátky organizovaného stolního tenisu v českých zemích a na Slovensku se dozvíte v příštím díle...

